

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus II. An innocens ab adultero authoritate propriá possit divertere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

propter novum adulterium; quia sic novum jus ex injuria nova acquirit. Et ideo in tali casu innocens, contra Reum, agere poterit non tantum civiliter ad divortium, & amissionem dotis; sed etiam criminaliter ad vindictam publicam, intellige propter delictum post reconciliationem commissum; non autem, propter delictum jam condonatum. *c. de his, de accusationibus*, ubi dicitur: *crimina remissa, objici non posse*, & *L. transigere. C. de transactionibus*, quia *remittentibus actiones, non conceditur regressus per L. Quæritur. §. si Vendor. ff. de Edictio Edicto.*

1541. Dubium 9. an mulier sciens adulterium viri, nec impediens, censeatur consentire? Resp. negativè cum Sanchez *cit. D. 5. num 5.* quia mulier rarò potest impedire; ac ejus dissimulatio non est approbatio; cum ipsa sit subjecto viro. Nam femina communiter non audent viros reprehendere sine metu gravioris mali, & diffidii. Nec in hoc casu censeatur debet condonatio delicti, quando, etiam post adulterii notitiam, dissimulare cogitur, imò conjugale debitum præstare; cum non possit sine gravi detrimento, prout velle, civilem accusationem ad divortium intentare, prohibita metu gravium omnino, ut propè semper fit, malorum à viris tale quid suspicantibus impendentium.

1542. Dubium 10. an innocens conjugem adulterum teneatur dimittere? Resp. virum, *per se loquendo*, non obligari. Nam divortium in casu adulterii, *permisit Dominus*, non iussit, ut ait *D. August. relatus in c. Idololatria 28. qu. 2.* Et tutius est, *adulterum non accusare. c. quemadmodum de iurejurando*: per accidens tamen teneretur, si vellet ordinari in sacris *c. Si Laici. dist. 34.* vel si exinde certa spes emendationis foret, quod tamen vix sperari potest.

ARTICULUS II.

An innocens ab adultero autoritate propria possit divortere?

1543. Resp. 1. posse, si notorium sit, sive per evidentiam facti, sive propriam confessionem in judicio; imò tali casu nec

per Ecclesiam innocens cogi potest; ut adulterum recipiat. *c. significasti. 4. de divortio*; ubi dicitur, *quod vir, qui uxorem suam absque iudicio Ecclesie dimisit, eò quod ei suggestum fuerit, ipsam incestum cum quodam consanguineo suo commississe, non debeat cogi ad eam recipiendam, si notorium est, mulierem ipsam adulterium commississe.* Cui favet *c. Ex parte, de sponsal. ibi*: ergo stante manifesta causa adulterii, licita est dimissio. Nam delictum publicum æquivaleret sententia publicæ, quæ quis in judicio damnatus esset; Sanchez 10 D. 12. n. 32. junct. n. 13.

Resp. 2. etiam posse secluso Scandalo, si innocens de alterius adulterio certus sit, licet sit occultum; sic Castropal. p. p. d. 3. de sponsal. p. 6. §. 4. n. 5. quia obligatio reddendi debitum, & cohabitandi, est natura matrimonii est, donec alter carnem suam in alienam non diviserit. Confirmatur ex *c. dixit Dominus. 32. q. 1.* Nec innocens in isto casu, jus, in propria causa, sibi diceret, sed tantum uteretur jure sibi concessio ex natura matrimonii. Et hoc jus, eo ipso, quod Ecclesia matrimonium approbet, ab Ecclesia approbatum censetur. Quando autem in *c. Seculari. 33. q. 2.* dicitur, *matrimonium Ecclesie auctoritate celebratum, ejusdem auctoritate, non conjugum, solvi debere, sermo est de divortio causa scilicet, non adulterii*; & cum in *c. historia, eadem causa & questione*, dicitur, *uxorem ante omnia debere restitui*, est, quia de adulterio nondum constabat. Denique, cum in *c. porrò, de divortio*, dicitur: *etiamsi parentela, seu cognatio, esset publica, & notoria, absque iudicio Ecclesie, ab ea separari non debuit*, sermo est de separatione quoad matrimonii vinculum; non autem, solum quoad thorum, & cohabitationem. Nam ibi Reo tollitur jus possessionis, & proprietatis; hic autem, tantum possessionis.

Dixi, *si innocens sit moraliter certus*, de alterius adulterio, intellige, eà certitudine, quæ in judicio ad sententiam divortii præstaret sufficientem probationem; ita Sanchez *lib. 10. D. 12. n. 4.* Talis foret, si suum conjugem deprehendisset cum alia, solum cum sola, nudum cum nuda in eodem lecto, ut dicitur *c. Literis. de presumt. solis autem oculis, & amplexibus non*

non probari sufficienter adulterium, contra alios docet Sanchez *cit. n. 47.* nisi con-tingeret in loco abdito, & secreto, ubi facile copula haberi posset; sic Castropal. *cit. n. 8.* qui idem dicendum iudicat in casu, quo aliqua litera amatoriae ipsius mulieris invenirentur, in quibus adulterium prateritum faceretur; sic etiam Menoch. *de presump. lib. 5. presump. 41.* Ceterum ad divortium celebrandum, non requiruntur ea indicia adulterii, quae violentam suspicionem; sed satis est, quae probabilem, & vehementem suspicionem indicarent, tradit Castropalaus *cit. in fine* ex Farinacio, Guttierrez, & aliis.

146. Per hoc autem, quod exorta licet, super impotentia viri, ad matrimonii divisionem, ipse faceretur adulterium commissum, nec in iudicio ad divertendum habetur sufficiens probatio ex ea confessione; quia praesumi debet fraudulenta ad eludendam uxoris intentionem, & facta contra formam praescriptam in *c. ex litteris, 5. de divort.* Illud etiam annotandum, quod innocens, qui se in suam continentiam, & si sine conjugio viveret, morale periculum sui lapsus in vitium carnis, non posset salva conscientia dimittere adulteram; nam eam dimittere non tenetur; fecus cavere periculum salutis propriae; ergo si ambo concurrant, tenebitur potius illud omittere, quod omitti potest sine peccato, quam se peccati periculo exponere, quod prohibetur.

147. Si quaeras, quid agendum, si conjunx ab altero propter occultum adulterium, secluso scandalo, autoritate propria spoliatus firmet querelam, & petat restitutionem? Resp. statim esse restituendum, nec permitendam separationem, quousque adulterium plene probatum sit, ut deciditur in *c. Significasti, de divort.* à sensu contrario, & apertius *c. 2. c. in litteris. c. in conquestione. & c. item, cum quis, de restit. spol.* Et haec restitutio facienda est quoad omnia, etiam debiti restitutionem. *c. Redintegranda. 1. 2. c. 3. qu. 1.* Hoc tamen de restitutione, quoad debiti redditionem, limita, ut non procedat, si spoliatus in continenti offerat probationes adulterii *c. litteras, de restit. spoliat.* & docet Sanchez *lib. 10. D. 12. n. 15.* Sylvester *V. matrimonium. 10. q. 5.* Deinde, si cer-

tus sit de spoliato adulterio, non tenetur obedire superiori, licet praecipiat, ut spoliato debitum reddat; quia nititur fallâ praesumptione, quod, sine sufficienti fundamento adulterium probante, alterum eo usu spoliavit; ita Sanchez *cit. n. 22.* Menochius *de recuperanda possessione. n. 115. & 38.* cum aliis.

ARTICULUS III.

An ex aliis quoque causis innocens consequatur jus divortii quoad separationem thori?

In Concilio Trident. *Sess. 24. de matr. 1548. Can. 18.* expressè habetur: si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum ob multas causas separationem inter conjuges quoad thorum, seu cohabitationem, ad certum, incertumve tempus, fieri posse discernit, anathema sit. Ex hoc autem sequitur, non solum causam adulterii, sed alias quoque causas dari, ob quas ab innocente divortium à thoro, & cohabitatione fieri possit; Nec obstat, quod Christus *Matth. 19.* ad dimissionem conjugis mentionem faciat *solius fornicationis*; quia Christus in eo textu assignavit causam perpetui divortii; & sic nulla alia causa est perpetua ex se. 2. quia aliae causae non habent hoc ex oppositione cum matrimonio, sed ex aliis capitibus, ut patebit in sequentibus; & ideo necesse non erat, ut Christus eas speciali mentione exponeret.

§. I.

An conjunx Catholicus licite divertat ab altero propter haeresim?

Quaestio est I. an haeresis unius conjugis sufficientem praebet causam divortii? Resp. affirmativè ex *c. fin. de Convers. conjugat.* ibi: *mulier, que in fide remansit, potest nolente viro, qui ab infidelitate revertitur, propter quam ab eo fuerat iudicio Ecclesiae separata, ad religionem liberè convertere, & c. 2. h. t.* mulier pro furto, vel alio crimine viri sui (nisi fidei suae religionem corrumpere velit) ab eo separari non debet. Verum si conjugem suam ad infidelitatis (intelligè, apostasiae) maleficiam